

Het is goed in Meppel

Een 'Terebinther' en een beheerder lopen gezamenlijk over een onlangs (gedeeltelijk) gerestaureerde begraafplaats. Ze lopen langs de rijen herstelde en opnieuw beschilderde stenen en ze zien dat het goed is. De relatie tussen de Terebinth en de begraafplaatswereld is tegenwoordig bijna harmonieus te noemen. Het wederzijds begrip is toegenomen.

"Hebben hier korstmossen op gezeten? Want die zijn zo verdwenen als je de stenen schoonmaakt met een hogedrukspuit."

"Er waren nauwelijks korstmossen."

"Er waren geen bijzondere korstmossen?"

"Volgens mij niet. Maar ik moet zeggen

dat er niemand specifiek naar gekeken heeft."

Korrie Korevaart, bestuurslid van Stichting Terebinth, neemt het voor kennisgeving aan van Henk Abercrombie, beheerder van begraafplaats Zomerdijk in Meppel. Ze kijkt niet bedenkelijk of afkeurend, ze

leest hem niet de les, nee, ze lopen vredig verder over de bijna tweehonderd jaar oude begraafplaats, samen met Gerrit Hakkenhaar, Regisseur & Begeleider van de vrijwilligers in de gemeente Meppel en auteur dezes. Het oude gedeelte van de begraafplaats wordt sinds 2016 opgeknapt.

Korevaart is hier op uitnodiging van *De Begraafplaats*. De relatie tussen beheerders en 'Terebinthers' was niet altijd zo vredig als hier en werd jarenlang getekend door veel wederzijds onbegrip. 'Wat voor een Terebinther een zeldzaam historisch monument is, is voor een beheerder/ bestuurder niet zelden een object dat eerder geld kost dan oplevert en alleen maar plaats inneemt,' schreven we in

2002 in het artikel 'LOB en Terebinth komen dichterbij elkaar'. Dat dichterbij elkaar komen leidde onder andere tot het gezamenlijk organiseren van voorheen de Week en nu het Weekend van de Begraafplaats en aanmerkelijk meer begrip voor elkaar.

Nog niet iedere beheerder is daarvan op de hoogte. De Meppelse begraafplaats werd geportretteerd in het februari-nummer van dit jaar. Tijdens het interview maakte Henk Abercrombie een opmerking die de tekst niet haalde, maar die er wel voor zorgde dat *De Begraafplaats* voor een tweede maal in korte tijd afreisde naar de Zomerdijk. Abercrombie vertelde dat hij de oude grafstenen het belangrijkste vindt, die moeten behouden blijven. Het graf er omheen vindt hij minder belangrijk. "Daarin verschil ik van mening met de Terebinth. Je kan heel goed alleen de stenen conserveren en de bielzen, de kettingen en het grint verwijderen als ze niet bijzonder zijn. En daarom heb ik mensen van de Terebinth liever niet over de vloer. Want die willen alleen maar alles laten zoals het is."

■ Saai verslag

Zo zwart-wit is het allang niet meer, zegt Korrie Korevaart: "De Terebinth heeft in de loop der tijd een wat genuanceerder standpunt ingenomen. En dat luidt: streven naar het maximaal haalbare." Het gevolg is wel dat dit verslag saaier is dan sommigen misschien hadden gehoopt, want in Meppel geen knetterende dialogen over hoe het moet, hoogstens een klein verschil van mening. Zoals over de banden rond het graf. Veel banden zijn weggehaald, zegt Abercrombie. "De Terebinth zegt: bandjes laten liggen, maar dan ligt alles schots en scheef." Korevaart: "Ik begrijp dat je uit praktische overwegingen die banden weghaalt. Maar wij zeggen: pak het hoogst noodzakelijke aan en laat de rest liggen zoals het is." Aan het gezicht van Abercrombie is te zien dat hij dát niets vindt: een prachtig opgeknapte steen met een verwaarloosd oud bandje erom heen.

Een betonnen grafsteen van Concordia

Korevaart: "Daarmee bedoel ik overigens niet: niets ruimen en altijd alles laten zoals het is. Dat zou een dom standpunt zijn. Ook begraafplaatsen veranderen met de tijd." Zo staan er, als bewijs van deze wijsheid, enkele glimmende granieten stenen tussen de oude stenen. Korevaart: "Daar heb ik niet altijd moeite mee. Een begraafplaats geeft ook een tijdsbeeld." Overigens zal Abercrombie graniet op dat veld nu niet meer toestaan.

Over het opnieuw beschilderen van de oude belettering, wat gedaan wordt door vrijwilligers, zegt Korevaart ongeveer hetzelfde: "Ik zou zeggen: beschilder zo min mogelijk, verf alleen de onduidelijkste beletteringen." Maar, nuanceert ze meteen: "Je moet ook niet vergeten wat de oorspronkelijke functie van de begraafplaats is, dus moet je rekening houden met de nabestaanden die de naam wel duidelijk willen kunnen zien." Abercrombie heeft ervoor gekozen alles opnieuw te schilderen, tenzij de belettering dermate verdwenen is dat het niet meer kan. Elke steen, stuk voor stuk, rij na rij is beschilderd, wat een secuur en tijdrovend werk is en niet altijd even netjes is gedaan. Maar, zegt Abercrombie: "We lopen alle stenen nog een keer na en doen ze opnieuw als het moet."

Korevaart respecteert de keuzes van Abercrombie, want hij heeft precies gedaan wat zij elke beheerder zou adviseren. "Begin met het aanleggen van een lijst van cultuurhistorisch bijzondere graven. En maak dan bewuste keuzes waarbij

Een scheur gerepareerd

je de mogelijkheden, qua financiën en mankracht, goed afweegt." Het geld in Meppel komt van een lokaal fonds. "En ontdek waar de vakkennis is." Ook dat heeft Meppel goed gedaan, gebroken dekstenen worden hersteld door ervaren restaurateurs van Firma Cuperus.

Conclusie: Abercrombie is een beheerder die elke gemeente zich mag wensen. In de praktijk blijkt dat het van de grond komen van zo'n project vaak valt of staat bij één persoon, die dan vervolgens anderen weet te enthousiasmeren, zoals in Meppel Gerit Hakkenhaar.

Uiteraard heeft Korevaart ook nog wel enkele tips. Er staan her en der betonnen grafstèles uit de jaren twintig die behoorlijk zijn aangetast – ze zijn gescheurd of het betonijzer is zichtbaar –, maar bijzonder zijn in hun soort en échte 'streekgrafstenen'. Ze zijn gemaakt door het bedrijf Concordia in Meppel, dat ooit begonnen is aan de Zomerdijk. "Vraag ze als sponsor." En adviseert ze: probeer één van de jaren zestig-vakken geheel te behouden, die zijn in hun eenvormigheid typisch voor die tijd en zoveel van dergelijke intacte velden zijn niet bewaard gebleven. Mag schrijver dezes daar nog een tip aan toevoegen: zorg voor duidelijke en mooie naamborden bij de ingang van de begraafplaats en bij het naburige crematorium van Yarden. Het enige wat je nu ziet is de naam Yarden en dat is jammer, mensen zouden kunnen denken dat het een Yarden-begraafplaats is. ■